

NURKKAKUNTA

*Härmälän koulun vanhempainyhdistys tekee
hyvää työtä, sivu 4.*

*Élettinpä ennenkin... Kauppa muuttaa
muotoaan, sivu 6.*

Hatanpään lukiossa musisoidaan , sivu 8.

Pirkkahallissa järjestetään
monenlaista messua,
lähemmin sivulla 12.

HÄRMÄLÄ-SEURA RY

Johtokunta 2004

Puheenjohtaja

Lasse Kristeri
Lepolantie 53
33900 Tampere
puh. 2653 165

Sihteeri

Risto Holopainen
Lepolantie 50
33900 Tampere
2653 042, 040 507 6404

Varainhoitaja

Raija Saramäki
Ojalankyläntie 12
33610 Tampere
3620 010, 050 410 5094

Jäsenet:

Timo Aho
Jaakontie 4 as 8
33950 Pirkkala
2652 888

Alpo Pirman

Härmälänkatu 30 A
33900 Tampere
2652 562

Aarno Ivendorff

Härmälänkatu 25 A4
33900 Tampere
2653 798

Markku Urhonen

Koelentäjänkatu 23
33900 Tampere
2656 236, 0500 721 316

Altti Heinonen

Sarankatu 14
33900 Tampere
2652 243, 040 573 9263

Varajäsenet

Markku Pälttala
Eskonp. I F
33950 Pirkkala
3682 482, 2650 952

Eeva Erola

Metsolänkatu 34
33900 Tampere
2656 682, 0400 422 521

Seuran pankkitilin numero:

Nordea 215418-3988

Liittyminen Härmälä-Seuran jäseneksi

Härmälä-Seuran jäseneksi voi liittyä joko sähköpostiosoitteessa: harmalas@saunalahti.fi tai soittamalla johtokunnan jäsenille.

Härmälä-Seuran verkkosivujen osoite on: www.saunalahti.fi/~harmalas

Johtokunnan jäseniltä saa myös muuta tietoa yhdistyksen toiminnasta.

Kokouskutsu

Härmälä-Seura ry

Sääntömääräinen syyskokous pidetään

Kuuselan palvelutalossa, Nuolialantie 46 Tampere

tiistaina 30.11.2004 klo 19.00.

Kokouksessa käsitellään sääntömääräiset syyskokousasiat.

Kokouksen alussa kahvitarjoilu,

Härmälän-Pelimannit viihdyttävät.

Esitelmä: Tampere-Seuran toiminnanjohtaja

Heidi Martikainen

Tervetuloa!

Härmälä-Seura ry johtokunta

NURKKAKUNTA

Nurkkakunta on Härmälä-Seuran toimittama kotiseutujulkaisu.

Lehti ilmestyy kaksi kertaa vuodessa marras- ja toukokuussa.

Päätoimittaja:

Risto Holopainen
Lepolantie 50
33900 Tampere
2653 042, 040 507 6404
holop@kolumbus.fi

Toimitusryhmä:

Lasse Kristeri
Markku Pälttala
Markku Urhonen

Paino:

Domus-Offset Oy
Teiskontie 9
33500 Tampere
puh. 3141 1000
domusoffset@domusoffset.fi

Jakelu:

3 300 kpl
Rantaperkiön, Härmälän ja Sarankulman kaupunginosien alueille.

Taitto:

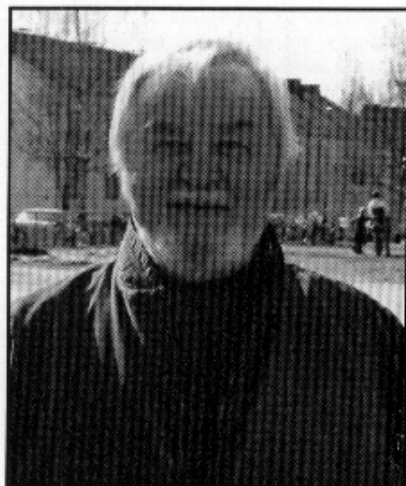
Risto Holopainen

Ilmoitushinnat:

1/1 sivu	420 euroa
1/2 "	220 e
1/4 "	120 e
1/8 "	70 e

ISSN 1458-4980

Lasse Kristeri
Härmälä - Seuran
puheenjohtaja

EI HÄRMÄLÄ VALMIS OLE

■ Härmälä näytti pitkään olevan valmis sen jälkeen, kun lentokentän paikalle syntynyt omakotialue oli rakennettu 80-luvun puolivälin jälkeen. Vuosikymmenen vaihteen huonot ajat hiljensivät rakennustoiminnan, eikä täälläkään paljon tapahtunut. Mutta jo ennen vuosisadan ja - tuhannen vaihdetta tapahtui muutos, johon on useita syitä.

Tampereelle oli rakennustoiminnan laman aikana muuttanut uusia asukkaita ja uudisasuntojen vähäinen tarjonta aiheutti ostopainetta, jota alettiin purkaa. Pankkien rahahanat aukesivat ja matala korko houkutteli ottamaan lainaa. Rakennusala vilkastui, joku jo pelkäsi ylikuumenemista.

Miksi sitten Härmälään? Härmälässä toimi pitkään kaksi valtion teollisuuslaitosta, entinen lentokonetehdas, jossa myöhemmin tehtiin vetureita, Tampereen trollikat ja viimeksi mm. kontinkäsittelylaitteita, sekä Valmetin Instrumenttitehdas. Kun niiden uudet omistajat monien "järjestelyjen" muidenkin kuin omistusta koskevien aikana ja jälkeen näkivät, että tehtailla on toimintaan nähden liikaa tonttimaata, siitä päätettiin luopua. Kun sijainti ja aika asuntotuotannolle oli otollinen, niin ei kun kaavoittamaan!

VVO on jo rakennuttanut Lentokonetehtaan "yllyijäämämaalle" suuren määrän kerrostaloasuntoja ja lisää on tulossa. Ovatko ne härmälä-henkisiä, siitä ollaan montaa mieltä; sijainti keskustaan nähden on joka tapauksessa hyvä.

Metsokin päätti kaavoittaa entisen Instrumenttitehtaan tontin uudelleen, sielläkin on asuntotontit parille sadalle asukkaalle. Parin asuntoyhtiön rakentaminen on jo vauhdissa ja kolmannenkin liput liehuvat Metsolankadun varrella.

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki velvoittaa kaavoittajaa kysymään kaavasta mielipidettä mm. Seuramme tapaiselta yhteisöltä. Metson osalta kantaa jo voitiin ottaakin. Haluttiin, että "härmälä-henkisyys" säilyy sekä rakennustenkoon että muodon suhteen, ettei tonttia ahdetaisi liian täyteen. Kaavassa mielipide näkyy, toivottavasti myös toteutuksessa.

Muitakin mielipiteenilmauksia olemme esittäneet. Kannistokadun varteen nousseet rivitalot vastannevat kohtuullisesti kaavoituksen aikaista näkemystämme, sen sijaan Pirkkalan rajalle rakennettaviin kerrostaloihin ei tule esittämäämme "kivijalkakauppaa" tontilta purettavaa myymälää korvaamaan. Mielipiteemme ei myöskään vaikuttanut Metsolan lähelle tehtyyn kaavaan.

Uusia suuria ja kaupunkikuvaa muuttavia kaavoitushank-

keita ovat mm. motellin paikalle ja Shellin tontille suunniteltu oppilasasuntola ja Kalmarin tontille tulevat kerrostalot. Viimemainittu vaatii tarkkaa seurantaa ja huolehtimista mm. hankkeen ympäristövaikutuksista ja liikenteestä. Alue rajoittuu Härmälän saaren ulkoilualueeseen ja on siinä suhteessa erityisen herkkää.

Suurten hankkeiden ohella kaavoitetaan vanhoja alueita täydennysmielessä". Näidenkin suhteen on tarpeen olla tarkkana, että pienimuotoinen rakennuskanta säilyisi, ettei virkistysaluetta nakerreta ja että uudisrakennustehä liikennehaitat jo oleville minimoidaan.

Härmälä-Seuran johtokunta ottaa mielellään vastaan mielipiteitä, viedään niitä yhdessä eteenpäin.

Härmälän saunasta

Härmälän saunasta puhuminen on kestoaihe. Kaupungin asuntoimen, tilakeskuksen, talossa toimivien yhteisöjen, Härmälän koulun ja Härmälä-Seuran edustajien kesken pidettiin talven ja kevään aikana muutama kokous, joissa pohdittiin saunan tulevaa käyttöä. Arkkitehti laati piirustukset, joiden mukaan tilat soveltuisivat hyvin nuorisotiloiksi ja pienimuotoisten kulttuuritapahtumien pitopaikaksi, myös paikallisten yhdistysten kokouksille ja "arkistokaapeille" olisi tilaa. Suurimpaan tilaan sopisi n. 50 istuinpaikkaa. Nyt n. 800 m²:n tiloissa hi huulet on tyhjänä tai toisarvoisessa käytössä, lämmitetään karakoille. Asia näytti etenevän, syksyllä pidettäisiin palaveri, jossa tarkasteltaisiin kustannuksia, mietittäisiin miten rahoitus järjestyisi ja kuinka muut yhteisöt saataisiin hankkeeseen mukaan. Ajatus oli pitää asian tiimoilta yleinen tilaisuus - lähidemokratian hengessä taas!

Yllätykseksemme saimme ennen kokouspäivää kaupungin kirjeen, jossa todettiin kustannusten nousevan 700.000 euroon, rahoitusta ei saada ja kokous perutaan. Todettiin kyllä, että lähiaikoina LUIS- laitteet on uusittava, mm. on siirryttävä kaukolämpöön, joten suunnittelutyö ei ole mennyt hukkaan. Seuran johtokunta ei ihan purematta tällaista yksipuoleista hankkeen lopettamista niele, joten asiaan palataan vielä. Onko säilytettäväksi luetteloidun vanhan saunan kunnostaminen tarpeen ja onko edellä esitellyille tiloille Härmälässä tarvetta?

Mielipiteitä odotellen

LASSE KRISTERI

Härmälän koulu, Wami Kangaslampi 5 lk
 Suunnitellut Arkkitehti Jaakko Iiveskoski.
 Ensimmäiset oppilaat tulivat kouluun 14.10.1952

Tärkeä vaikutin vanhempainyhdistyksen kaikelle toiminnalle on, että lapsille välittyy viesti - heistä välitetään, koulu on positiivinen asia, että kiusaaminen ei ole sallittua ja että kaikilla olisi kouluissa hyvää olla.

Härmälän koulun

VANHEMPAINYHDISTYS TEKEE HYVÄÄ TYÖTÄ

Härmälän koulun vanhempainyhdistys toimii monella tavalla, se on yhdyssiteenä koulun ja vanhempien välillä, järjestää tapahtumia ja tukee oppilaiden virkistys- ja harrastustoimintaa.

Vanhempainyhdistyksen johtokunta on hyvin ääni-valtainen, mutta aina on ainakin yksi isä kuulunut johtokuntaan. Kirsi Koponen, Sara Sinkkonen ja Tuija Badar keuhuvat kuitenkin isää hyvästä osallistumisesta tapahtumien järjestelytehtävissä ja koulunkorvatoiminnassa. Tapahtumien järjestäminen on aina suuremman joukon harteilla.

Vasemmalta Härmälän koulun vanhempainyhdistyksessä viidettä vuotta toimiva Kirsi Koponen, yhdistyksen uusi puheenjohtaja Tuija Paadar, edellinen puheenjohtaja Sara Sinkkonen hänen sylissään Leo ja Härmälän koulun rehtori Markku Palttala.

la, ei pelkän johtokunnan. Härmälässä on saatu toimijoita hyvin mukaan. Toiminta pitää olla vanhemmista mielekästä ja mukavaa ja lapsista kivaa. Pakkotoiminta ei tuota toivottua tulosta ei vanhemmille eikä lapsille.

Kirsi Koponen ottaa esimerkin kirpputorista, joka lähti jonkun vanhemman ideasta ja on saanut yllättävän suuren suosion. Lapset tulevat kirpputorille myymään ja vaihtamaan lelujaan ja muita tavaroitaan ja aina jotain on myös vanhemmilla mukana.

Vanhempainyhdistyksen kokoukset ovat avoimia tilaisuuksia, kaikki koululaisten vanhemmat ovat vanhempainyhdistyksen jäseniä ja voivat tulla mukaan. Kokouksiin osallistuvat myös koulun rehtori Markku Palttala ja yhdysopettaja.

Rahaakin tarvitaan

Tapahtumien, retkien ja erilaisten tilaisuuksien järjestämiseen tarvitaan aina myös rahaa. Kuten tunnettu raha ei kasva puussa. Vanhempainyhdistys on kehittänyt erilaisia keinoja tämän pulman ratkaisemiseksi. Tämän syksyn suurin hanke on koulun oma kalenteri.

Kirsi Koponen joka vetää kalenteriprojektia kertoo, että kalenterin kuvituksena on käytetty koululaisten itsensä piirtämiä Härmälän mielenkiintoisia kohteita. "Kotiseutupainotteinen kalenteri kustannetaan osittain ilmoitustuloilla, joiden hankkiminen on aina hiukan työlästä", Kirsi Koponen toteaa.

Kalenteri on kaikesta huolimatta myynnissä marraskuun alusta lähtien ja ilmoittajien mainokset ovat ensi vuoden alusta esillä kotien seinillä kuukauden kerrallaan ja varmasti paljon laajemmalla alueella kuin vain Härmälässä. Painos on 800 kappaletta ja hinta viisi euroa kappale. Koululaisten vanhemmat saavat ostaa haluamansa määrän kalentereita myyntiin. He voivat sitten myydä kalentereita eteenpäin tai antaa lahjaksi. Koululaisten naapurit ja sukulaiset voivat ainakin varautua myynti-iskuihin.

Muitakin varainhankintakeinoja vanhempainyhdistyksellä on. He järjestävät mm. perhekirppareita, joulumyyjäisiä, pitävät kanttiinia tapahtumien yhteydessä ja myy-

vät Härmälän koulun T-paitoja. Paperinkeräyspiste, joka on Härmälän koulun pihalla, tuo myös pientä lisää varojen hankintaan. Keräyslaatikkoon voi kuka tahansa tuoda jättepaperinsa.

Mitä rahoilla tehdään?

Omalla toiminnalla hankituilla varoilla yhdistys saa aikaan monenlaista hyvää, esimerkiksi kolmasluokkalaisten hankintaan joka vuosi nokkahuilut. Ekaluokkalaista huolehditaan aina erityisesti ja heille on järjestetty syksyisin mm. kiertoajelu. Luokkaretkiä tuetaan taloudellisesti samoin kuin eri luokkien kerhotoimintaa. Parina syksynä AHAA-teatteri on vierailut koulussa, jonne on kutsuttu esitystä katsomaan myös päiväkotien esikoulu ryhmiä.

Ystävänpäivänä järjestetty jo perinteinen luistelutapahtuma, rusettiluistelu, on oppilaiden ja perheiden suosikkitapahtuma. Luistinradalla on silloin musiikkia ja kantiinista saa mehua, kahvia ja munkkeja.

Keväisin iso tapahtuma on Härmälän turvallisuuspäivä, joka järjestetään yhdessä alueen yhteistyötahojen, yhdistysten ja seurojen kanssa. Vastuu toteuttamisesta on kuitenkin vanhempainyhdistyksellä. Paikalla ovat yleensä edustettuina myös poliisi, palolaitos ja tulli.

Kaikissa tapahtumassa oppilaat, opettajat ja vanhemmat tapaavat toisiaan vapaimmissa merkeissä ja ajatusten vaihto on helppoa. Tapahtumilla on myönteinen vaikutus myös koko asuinalueen yhteishengelle.

Koulunkorva

Osana vanhempainyhdistyksen toimintaa on Koulukorva-ryhmä, joka toimii nyt neljättä vuottaan. Se on toiminnalla koulukiusaamisen ehkäisemiseksi. Rehtori Markku Palttala korostaa, että vanhat väylät ovat edelleen käytössä, aina voi kertoa kiusaamisesta opettajalle, rehtorille ja vanhemmille. Vaikeissa kiusaamistapauksissa asian käsittelee oppilashuoltotyöryhmä. Ryhmään kuuluvat rehtorin lisäksi, koulukuraattori, psykologi, terveydenhoitaja ja erityisopettaja.

Pellervön koulusta liikkeelle lähtenyt

Pirkko Paulajärvi on poissa

Pitkäaikainen Härmälä-Seuran johtokunnan jäsen Pirkko Paulajärvi kuoli äkillisesti 2.10. 2004.

Pirkko Paulajärvi oli syntynyt Tampereella 25.9.1943. Paitsi Härmälä-Seurassa Pirkko Paulajärvi toimi aktiivisesti mm. baletin ja teatterin piirissä. Omaiset ja laaja ystäväpiiri jäivät syvästi kaipaamaan Pirkko Paulajärven valoisaa ja ystävällistä olemusta.

Härmälä-Seura r.y. 16.10.2004

koulunkorvatoiminta on laajentunut kaikkiin kouluihin.

Yhtenä koulunkorvan toimintamuotona on, että kerran viikossa oppilaiden vanhemmat ovat opettajien apuna valvomassa välitunteja. Sara Sinkkonen kertoo, että lapset ovat ottaneet toiminnan hyvin myönteisesti vastaan ja tulevat mielellään juttelemaan. Samoin hän kiittää vanhempien ja opettajien yhteistyötä saumattomaksi.

Valvonnan tukena ovat myös postilaatikot, joihin lapset saavat jättää kirjeitä koulukiusaamisesta tai muista sydäntä painavista asioista. Koulukorvatoiminnasta kerrotaan erityisesti ekaluokkalaistille ja ekaluokkalaisten kotiin jaetaan toiminnasta erityinen tiedote.

RISTO HOLOPAINEN

Härmälä-Seuran julkaisemia paikallis-historiaan liittyviä kirjoja

Juhani Hildén: HUVILARANNIKKO Tamperelais herrasväen kesäasutuksen vaiheita Rantaperkiössä ja Härmälässä. Kerromus menneestä maailmasta, kadonneesta kulttuurimuodosta, ajasta jolloin kesäasunnon autuudesta saattoi nauttia vain yhteiskunnan ylin kerros. (13 euroa)

Jaana Alajoki: HÄRMÄLÄ-RANTAPERKIÖ, torpista lentokoneisiin. Kirjassa raotetaan ovea Härmälän ja Rantaperkiön historiaan, ja muistellaan muutenkin menneitä; kun kessu kasvoi paikallisessa puutarhassa tai kun kaupungin ensimmäinen trollicka ajoi kohti Härmälää. (16 euroa)

Juhani Hildén: Taksivärkkipäivistä tietokoneaikaan. SARANKULMAN kaupunginosakirja.

Kirjassa kerrotut ihmiskohtalot antavat läheisen kosketuksen menneeseen torppariaikaan. Se antaa selkeän taustan tämän päivän yritystoiminnalle Sarankulmassa. (17 euroa)

Kirjoja voi ostaa:
Aarno Ivendorff puh. 2653 798
Härmälänkatu 25 A4
33900 Tampere

Elettiinpä ennenkin. . .

KAUPAN MONET KASVOT

Kauppaa on käyty maailman sivu. Muistammehan kuinka jo pari tuhatta vuotta sitten kaupustelijoita ja rahanvaihtajia häytyteltiin kirkon tiloista ja portailta. Ei kai kaupankäyntiä vastaan sinänsä mitään ollut, mutta paikka oli sopimaton.

Kauppaa alettiin aikanaan käydä, kun haluttiin saada jotakin mitä itsellä ei ollut, mutta toisella oli yli oman tarpeen. Maksuksi annettiin, mitä toinen puolestaan tarvitsi. Elettiin eräänlaisia alkeellista vaihdantataloutta. Orajannahat olivat käypää valuuttaa!

Varhaisia säädeltyjä kaupankäynnin muotoja olivat markkinat. Tampereellakin oli 1600-luvun puolivälistä vuosittain kahdet Tammerkosken markkinat, joilla rannikkoseutujen porvarien tavara ja laajalta maaseudulta vesistöjä pitkin tuodut maalaistuotteet vaihtoivat omistajaa.

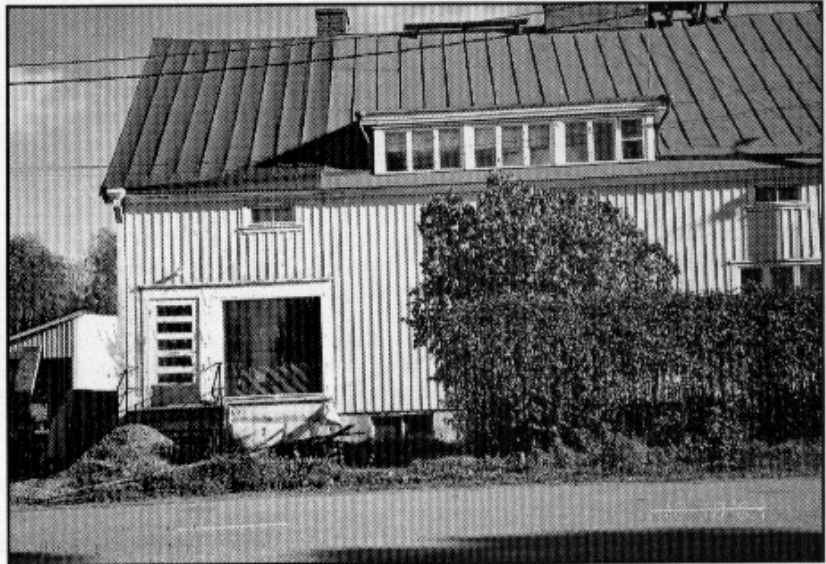
Myöhemmässä vaiheessa käytiin torikauppaa. Maalaiset toivat tuotteitaan kaupunkilaisten ostettaviksi. Silloinkaan ei vielä ollut kyse mistään varsinaisesta kauppiastoiminnasta. Joitakin piirteitä tuolta ajalta on tänäkin päivän torikaupassa.

Nykymuotoinen kauppa - "kauppaa käydään ja voitolla eletään" - alkoi maan teollistumisen aikaan 1800-luvun loppupuolella. Teollisuustyöväki, samoin kuin virkamiehet ja toimihenkilötkin, alkoivat saada palkkansa pääosin rahassa, jolloin tuli tarve ja mahdollisuus ostaa tuotteita ilman, että vastikkeeksi olisi annettu tavaraa tai palvelua. Tuottajan ja kuluttajan välille syntyi kauppiaskunta, joka sai elantonsa tästä "välitystehtävästä". Suuri ero on tuon ajan pikkukauppiiaan ja nykyisten "hypermarkettien" välillä, mutta onpa aikaakin kulunut toista sataa vuotta.

Kaupankäyntiä 1800-luvun Tampereella

Ammattikuntalaitoksen aikana käsityöläismestariksi aikovan piti ennen itsenäiseksi ammatinharjoittajaksi pääsemistä hankkia taitonsa ja pätevyytensä "oppisopimuskoulutuksena" alan mestarin palveluksessa. Kauppiat rinnastettiin näihin. Itsenäiseksi kauppiaksi päästäkseen ja porvarin oikeudet saadakseen heillä piti oppilasvuosien lisäksi olla riittävän varakas taakumies ja jokin määrä omaakin alkupääomaa. Kauppiaksi pääsy ei ollut helppoa. Ammattikunta valvoi kauppiaiden tasoa ja etuakin; samaan tapaan kuin käsityöläisammattikunnat omaa "toimialaansa".

Tuolloin vain kaupunkieihin sai perustaa kauppaliikkeitä. Vasta vuonna 1859 säädet-

ty laki vapautti kaupan niin, että maaseudulle saatiin avata ns. maakauppoja. Tampereelaiset kauppiat olivat hankkineet myytävät tavarat lähinnä turkulaisilta tukkukauppiailta, ja heistä jotkut olivat alkaneet välittää tavaraa myös toisille kauppiaille. Eräät lopettivat kokonaan vähittäiskaupan pidoon ja ryhtyivät pelkästään tukkukauppiaksi. Rautatie Tampereelle v. 1876 nopeutti kehitystä niin, että 1800-luvun lopussa täällä oli 8 tukkuliikettä.

Vuoden 1879 elinkeinolaki lakkautti ammattikuntalaitoksen, jonka jälkeen kuka tahansa saattoi ryhtyä kauppiaksi. Koulutusta ei edellytetty; eikä kauppias lain mukaan tarvinnut olla omia pääomiään. Laki oli varsin yrittäjystävällinen ja kauppiaiden määrä lisääntyikin nopeasti. Kun Tampereella v. 1880 oli ollut 95 kauppiasta, niin viittä vuotta myöhemmin heitä oli jo 232. Taitamattomuus, osaamattomuus ja konkurssit vähensivät määrää jonkin verran muutaman seuraavan vuoden aikana.

Kauppakatu oli Tampereen kaupallinen keskus, edellä mainituista 95 kaupasta 22 sijaitsi tällä kadulla. Myöhemmin Kauppatorin, nykyisen Keskustorin, ympäristö muodosti toisen keskuksen, ja kun Kytälä vuosisadan viimeisellä kymmenluvulla säneerattiin ja Hämeenkatu johdettiin sillan yli rautatieasemalle, tälle puolelle syntyi pian uusi kauppakeskittymä. Tammelantorin ja Pyynikintorin seutuvilla oli myös useita kauppoja. Vuonna 1900 Tampereella oli n. 360 kauppaliikettä, joista 250 oli sekatarvakauppoja, kolmisenkymmentä lähinnä maitotuotteita myyvää elintarvike-

Valio lähti tästä Härmälänpuisto kulmasta 1970-luvulla.

liikettä, saman verran tekstiili- ja kone- liikkeitä jne.

Tunnettuja kauppiaita olivat mm. tukkukauppias L. J. Hammare'n, sekatarvakauppiaina aloittanut tukkukauppias G. O. Sumelius, jonka liiketalo, "Sumeliuksen talona" tunnettu, sijaitsee Kauppatorin kulmassa, ja kulkukauppiaina aloittaneet Johan ja Maria Tirkkonen. Kauppakadulla Kuninkaankadun kulmassa on "Tirkkosen talona" vieläkin tunnettu liikerakennus. Tukkukauppias Kaarle Pietari Ruuskanen rakennutti Hämeenkadun ja Koskiadun kulmaan "Ruuskasen talona" tunnetun liikepalatsin. William Sandberg oli rautakauppias, jonka nimi säilyi osakeyhtiömuotoisen liikkeen tunnuksena 1970-luvun loppupuolelle saakka. Rakennustarvikealaa edusti Tampereen Rakennuskonttori, myöhemmin Otr Oy:nä tunnettu.

Kauppaliikkeet olivat yleensä yksityisten henkilöiden omistamia, joukossa kuitenkin jo 1800-luvun lopulla joku yhtiömuotoinen.

Osuuskauppoja perustettiin

Uuden luvun kaupan alalla Tampereella ja koko maassa aloittivat vuosisadan vaihteessa osuuskaupat. Ensimmäisenä, 1.9.1900, avasi ovensa Puuvillatehtaankatu 15:ssä Finlayson & Co:n työväen osuuskauppa

r.l. Puolisen vuotta myöhemmin aloitti toimintansa Pellavatehtaan Työväen Osuuskauppa. Näiden kauppojen osakkaiksi saivat liittyä vain kyseisten tehtaiden työntekijät. Ennen osuustoimintalain voimaantuloa Tampereelle syntyi vielä Tampereen Työväen Osuuskauppa i.l., joka avattiin 1.8.1901, ja siihen osakkaaksi pääsi kuka tahansa.

Osuustoimintalain tultua voimaan 1.9.1901 ensimmäiset sen mukaan rekisteröidyt osuuskaupat olivat mainitut kolme tamperelaista kauppa, jotka sitten Tampereella v. 1904 pidetyssä valtakunnallisessa kokouksessa perustivat SOK:n yhdessä yhdeksän muun osuuskaupan kanssa.

Kun nämä kolme osuuskaupaa aikanaan yhdistettiin, niistä muodostui Osuusliike Voima

Siirryttiin 1900-luvulle

Vuosisadan alkaessa kauppa yhä enemmän erikoistui ja tukkukauppiat luopuivat vähittäiskaupasta. Ympäristökuntiin perustettujen maakauppojen myötä maalaisten osuus tamperelaisliikkeiden asiakkaista väheni. Toisaalta kaupunkilaisten luopuessa luontaistaloudestaan he entistä enemmän turvautuivat kaupoista hankkimaansa. Kauppojen määrä lisääntyi, v.1915 Tampereella oli lähemmäs 700 kauppaliikettä, joista maailmansodan aiheuttaman puute poisti parisen sataa. Kauppojen sijainti keskittyi Hämeenpuiston ja rautatien väliselle alueelle lähinnä Hämeenkadun, Hallituskadun ja Kauppakadun varsille, torin ympäristöön ja Kyttälään. "Esikaupunkialueilla" kuten Härmälässä liikkeitä ei vielä juurikaan ollut.

Kolmen osuuskaupan yhdistämisestä keskusteltiin, mutta eteeksi tuli politiikka. Kun kaikkien kolmen yhdistymisestä ei tullut mitään, Finlaysonin kauppa osti Työväen Osuuskaupan v. 1915. Näihin aikoihin perustettiin Osuusliike Tuotanto leipomotoimintaa harjoittamaan, sekä porvarillinen Tampereen Osuuskauppa. Kaksi viimeainittua yhdistettiin v. 1920, toiminnan jatkuessa nimellä Osuusliike Tuotanto r.l. Uusi osuusliike liittyi SOK:n jäseneksi. Kolme Tampereen työläispohjaista osuuskaupaa yhdistyivät jatkamaan toimintaansa nimellä Osuusliike Voima i.l. Tämä puolestaan liittyi Kulutusosuuskuntien Keskusliiton piiriin eli siitä tuli OTK:lainen kauppa. Näin Tampereelle oli muodostunut kaksi vahvaa, eri leireihin kuuluvaa osuuskaupaa.

Sodan jälkeinen aika

Kun sodan jälkeen ns. normaaliaika palautui, kaupankäynti Tampereella jatkui suunnilleen entiseen tapaan. Yksityisyritykset hankkivat omatoimisesti sekä myymälätilansa että myytävät tuotteet. Hankintapaikkoina olivat tukkuliikkeet ja yksittäiset tuottajat.

Myös osuusliikkeet jatkoivat entiseen malliin; kummallakin oli päätoimipaikkansa Hämeenkadun varrella, kymmenittäin mai-

to- ja sekatarvakauppoja eri puolilla kaupunkia ja ympäröivää maaseutua. Kummallakin oli tuotannollistakin toimintaa mm. leipomoja.

Kehitys jatkui suhteellisen rauhallisena aina 60-luvulle asti. Voimalla oli v. 1965 kaupunkialueella runsaat 100 myymälää, joista 75 oli sekatarvakauppoja ja kolmissenkymmentä vain elintarvikkeita myyviä. Tuotannolla puolestaan oli n. 50 myymälää kaupunkialueella ja niissä 46 sekatarvakauppoja, 25 leipä- ja maito-osastoa, 38 lihaosastoa ja pienempi määrä muita osastoja. Maitotuotteita ei säädösten mukaan saanut myydä samassa tilassa muiden elintarvikkeiden kanssa!

Ostoksille pääseminen edellyttää oman auton käyttöä, tai ainakin hyviä bussiyhteyksiä, mikä monille sivummalla asuville autottomille ja liikuntarajoitteisille on hankalaa.

Muutosten tahti kiihtyi 1970-luvulla. Yksityispuolella keskusliikkeiden valta kasvoi ja kauppiaiden oli "pakko" valita joko Kesko tai Tuko. Keskusliikkeet vaativat kauppiaita hankkimaan myytävänsä "oman" tukkukaupan kautta. Jo 1960-luvulla alkanut kehitys vei siihen, että keskusliikkeet rakensivat myymälät, sisustivat ja "merkkituotteistivat" ne niin, että kauppiaille jäi -kärjistäen sanoen- vain myynti- ja asiakaspalvelu. Kehitystä nopeutti Amerikasta rantautunut ajatus itsepalveluun perustuvista myymälöistä ja tarkoitukseen sopivista tuotepakkauksista. Syntyi erikokoisia markethalleja keskustan ulkopuolelle. Tämä kehitys ei ole vielä loppunut, mihin johtanee?

Osuuskauppojen rakenteissa tapahtui suuri muutos: kumpaakaan tamperelaista osuuskaupaa ei ole enää entisessä muodossa. Paikallinen Voima hävisi kokonaan fuusioituttuaan 1980-luvulla OTK:n kanssa, jolloin siitä tuli osa Eka-Yhtymää. Osuuskauppa Tuotanto muutti nimeään ensin Kauppakunta Tuotannoksi, vuonna 1978 Osuuskauppa Tuotannoksi ja lopulta Pirkanmaan Osuuskaupaksi. Osuuskauppojenkin myyntitavat muuttuivat yksityiskauppojen tapaan market-voittoisiksi.

Seurauksena oli, että pienet sekatarvakaupat joutuivat hintakilpailun paineessa lopettamaan viimeistään 1980-luvulle tultaessa. Keskustan myymälät ovat muuttuneet "kepparijuottamoiksi" ja eri nimiksi pikaruokapaikoiksi. Ostoksille pääseminen edellyttää oman auton käyttöä, tai ainakin hyviä bussiyhteyksiä, mikä monille sivummalla asuville autottomille ja liikuntarajoitteisille on hankalaa. Viime aikoina tämän ovat onneksi keskusliikkeetkin huomanneet, ja eri puolilla kaupunkia on avattu pieniä myymälöitä entisten kivijalkamyymälöiden tilalle.

Entäpä Härmälässä?

Rantaperkiö ja Härmälä olivat vuosisata siten pääosin Hatanpään torppareiden ja muiden alustalaisten asuttamaa aluetta. Ei täällä kauppaa ollut, mutta eipä niitä tarvittukaan. Useimmilla oli jonkin kokoinen oma pläntti viljeltävänään, ja tinkimäito ostettiin paikalliselta torpparilta, ellei omaa lehmää ollut. Torilta ja muualta kaupungista sai ostaa sen mitä tarvittiin tai mihin vähät rahat riittivät. Hatanpään kartano tuli kaupungin omistukseen v. 1913, ja siinä yhteydessä Rantaperkiöön syntyi jo jonkinlainen esikaupunki, kun Pirkkalaan vievän maantien varteen varattiin asuntoalue. Tähän sitten nousikin talo toisen viereen. Ensimmäisen kaupan avasi tietävästi Waldemar Ahlström v.1914 Haapakujan kohdalla alueella Rantaperkiö A. Talo tuhoutui keuhkokuumeen 1918 pommituksissa, mutta varmaa tietoa ei ole mistä päin ammuttiin. Voima rakensi ensimmäisen kaupansa Nuolialantien alkupään varteen v.1918.

Muitakin kauppaa avattiin Rikkosen kauppa nykyisen Nuolialantie 32:n paikkeilla oli siitä erikoinen, että se myi myös bensaa. Siitäkö johtui, että kun Juhö Kusta Laakso keväällä 1925 sai linja-autolleen reittiluvan Rantaperkiöstä Tampereele, kääntöpaikka oli Rikkosen kaupalla. Lehtosen tunnettu sekatarvakauppa oli Metsofankadun kulmassa. Sieltä Piirilän Erkkiin kertoi pikkupoikana kesäasukkaaksi ostamassa isälleen tupakkia, äiti kun ei sellaiseen sekaantunut, eikä miehet itse juurikaan kaupassa käyneet.

Vuoden 1925 asemakaavan mukaisia taloja alettiin tuhaan tahtiin rakentaa ja niinpä kauppojakin oli useampia. Asukkaita oli v.1930 vasta vajaa tuhat, ja siinä olivat mukana jo "Huvilarannikon" kesäasukkaatkin. Lentokonetehtaan tulo 1930-luvun puolivälissä sai aikaan asukasryntäyksen, rakennettiin jo kerrostalojakin Nuolialantien poikkikadulle. Nuolialantiestä muodostui Härmälän todellinen kauppakatu. Sen varrella, kummallakin puolella, olivat niin Voiman, Tuotannon, Valion kuin yksityisten kauppiaidenkin myymälöitä. Oli kauppaa toki muuallakin mm. Valion maitokaupat Koivukujalla ja Metsolankadun ja Härmälänpuiston kulmassa. Antinkadun ja Sarankadun kulmassa oli tyypillinen kivijalkakauppa, joka "Kertun valintana" lopetti toimintansa 1980-luvun puolivälissä. Talossa oli alunperin ollut leipomo ja laajennusten jälkeen siihen kuului myymälätilojen lisäksi kolme erillistä huoneistoa. Nyt talo on asuinkäytössä niin kuin useat muutkin liiketilat. Mesikämmenen 1970-luvulla aloittama valintamyymäläbuumi lopetti pienet palvelumyymälät täälläkin. Pientä mutta erittäin tarpeellista K-kauppa lukuun ottamatta palvelut on haettava Pirkkalasta. Siellähän niitä riittää ja lisää on tulossa.

LASSE KRISTERI

Tampereen koulutuslautakunta teki viime vuoden syyskuussa päätöksen antaa Hatanpään lukion tehtäväksi musiikkipainotteisen opetuksen aloittamisesta syysystä 2004 alkaen.

Tämä tieto on otettu koulussamme mielihyvin vastaan. Tampereen kokoisessa kaupungissa ei ole musiikkiin suuntautunutta lukiota, vaikka kaupungissa on monia musiikkiin suuntautuneita ala- ja yläkouluja. Senkin vuoksi – musiikin jatkuvuutta ajatellen – voidaan tätä päätöstä tervehtiä tyytyväisinä.

Koulun tasolla tämä on merkinnyt valmistautumista tähän syksyyn. Keväällä koulussamme aloitettiin alustavat keskustelut niiden yhteistyötahojen kanssa, jotka ovat mukana musiikkikurssien toteuttamisessa. Pirkanmaan Musiikkiopisto ja Tampereen konservatorio ovat alusta lähtien osoittaneet suurta kiinnostusta musiikkipainotteisen lukion perustamisajastusta kohtaan. Näiden Tampereen korkeinta osaamista edustavien opinahjojen vastuhenkilöiden kanssa on käyty neuvotteluja kokonaisuuksista, joita opiskelijoille aiotaan tarjota.

Musiikkia ennen lukiota harrastanut opiskelija voi lukiossa hyödyntää jo suorittamansa musiikkiopinnot, mutta tavoitteena on painotuksen kautta innostaa myös muita opiskelijoita musiikin pariin

Mitä olemme suunnitelleet?

Hatanpään opetussuunnitelmassa on mahdollisuus painottaa taito- ja taideaineita. Musiikkia on tarjottu opiskelijoille kymmenen kurssia – siis melko paljon. Jo nyt on mahdollista suorittaa mm. musiikin diplomi. Musiikin kurssit ovat antaneet esim. mahdollisuuden yhteismusiisointiin tai etnomusiikkiin keskittymisen. Ajan syke –kurssi on sisältänyt erityisesti jazziin ja näyttämömusiikkiin. Musiikkipainotuksen myötä kurssien määrää lisätään, sillä kaupunki antaa painotukselle lisäresursseja.

Kaksi keskeistä painopistettä ovat pop/jazz ja musiikkitekniologia jo opetusohjelmassa olevien kurssien lisäksi. Ne sisältävät teoriaopetusta sekä yhteismusiisointia pienemmissä ja suuremmissä kokoonpanoissa. Tarkoitus on saada tulevaisuudessa kouluun toimiva oma big band –orkesteri pienten kokoonpanojen rinnalle. Musiikkitekniologia sisältää musiikin tekemiseen ja äänittämiseen liittyviä kursseja. Pop/jazz ja musiikkitekniologia liittyvät harmonisesti toisiinsa: pop/jazz tuottaa materiaalia ja teknologia tekee siitä tuotteen, äänitteen.

Yhdistää musiikin ja lukio-opinnot

Musiikkipainotteinen lukio pyrkii yhdistämään musiikkiopinnot ja päivälukion suorittamisen. Tätä ryhdytään vähitään toteuttamaan tarjoamalla koulupäivän aikana opiskelijalle mahdollisuus harjoitella koulussa. Tavoitteena on sisällyttää

Hatanpään lukion ensimmäiset musiikkilinjalaiset ovat kokoontuneet perhepotrettiin.

HATANPÄÄN LUKIOSSA MUSISOIDAAN!

Musiikkipainotteinen lukio yhdistää musiikkiopinnot ja päivälukion suorittamisen. Tätä toteutetaan tarjoamalla koulupäivän aikana opiskelijalle mahdollisuus harjoitella koulussa.

Härmäläläinen Johanna Lehto (vas.) on aloittanut musiikkilinjallaan perehtymällä pop/jazzin salaisuuksiin. Leena Huuskonen (oik.) on hengessä mukana.

musiikkiopintoja mahdollisimman paljon päiväaikaan, jolloin musiikkiharrastus tai -opinnot eivät kasautuisi liikaa iltapäivään. Musiikin opinahjossa opiskeleville pyritään löytämään sellaisia vaihtoehtoja, jotka keventävät päiväohjelmaa ja toisaalta lisäävät mahdollisuuksia harjoittaa musiikkia monipuolisesti.

Tulevaisuudessa pyritään tekemään kiinteästi yhteistyötä Tampereen etälukiokeskuksen kanssa tavalla, joka vapauttaa musiikin tekemiseen aikaa myös keskipäivällä. Tämä on mielekäs ja opiskelijan kannalta varsin houkutteleva visio ajankäytön järjeistämiseksi.

Tilat ja materiaali

Tampereen kaupunginvaltuusto myönsi viime marraskuisessa budjettikokouksessaan rahat Hatanpään lukion musiikkipainotteisen lukion käynnistämiseen. Valtuusto myös edellytti tilaselvityksen tekemistä vuoden 2004 alussa, jotta opetus syksyllä voi kitkattomasti alkaa. Voimme tyytyväisyydellä todeta, että tilat ovat seläiset, että niissä on toiminta voinut alkaa. Tilakysymys kuitenkin vaatii vielä lisäselvitystä. Uskon, että sekin saadaan järjestykseen. Elämme toivossa, että Rantaperkiön koulukiinteistö saisi kauan kaipaamansa saneerauksen.

Tätä mieltä ollaan

Musiikkilinjan on aloittanut 19 innokasta opiskelijaa. Opiskelijat ovat aluksi olleet hieman hämmentyneitä sillä onhan lukio järjestelmänä heille aivan uusi ja samoin alkanut musiikkilinja. Opiskelijat pitävät musiikin yhdistämistä päivälukioon kätevänä tapana. He odottavat, että saavat soittaa paljon ja syventyä kunnolla musiikkiin. Heillä on intoa ja halua oppia uutta on sitten kysymys teoriapuolen tai käytännön soittamisen taidoista. Musiikkilinjan opintoja pidetään hyödyllisinä jatko-opintoja ajatellen.

Raimo Meriluoto
Hatanpään lukion rehtori

Koivu Apteekin tilat Euromarketissa on suunniteltu ja toteutettu niin, että henkilökohtaisuus asioidessa säilyy.

Apteekkari Kati Pinomaa ei suoralta kädeltä tyrmää ajatusta sivupisteen perustamista Härmälään, ensin täytyy Koivu Apteekki kuitenkin saada hyvin alkuun, sanoo apteekkari.

Koivu Apteekki

Palvelemme:

ma - pe 9.00 - 19.00
la 9.00 - 16.00

Hyvää vointia!

Lempääläntie 21
33820 Tampere
puh. 3122 1100
fax 3122 1150

Koivu Apteekki avasi Euromarketissa

Maanantaina 11.10 avasi Koivistonkylän Euromarketissa ovensa Koivu Apteekki. Härmälän apteekin apteekkioikeudet saanut apteekkari Kati Pinomaa pahoittelee, ettei Härmälästä löytynyt kunnollisia toimitiloja. Vanhoista tiloista ei hänen mukaansa olisi saanut remontoimallakaan asumukaisia, henkilökohtaista asiakaspalvelua vaativia, tiloja. Syynä paikanvalintaa oli tietysti myös kauppakesittymän huomattavasti suurempi asiakaskunta. Koko Härmälän apteekin henkilökunta siirtyi uuteen Koivu Apteekkiin.

Härmälän alueen asukasmäärä on voimakkaassa nousussa ja alueella asuu myös ehkä tavallista runsaammin vanhuksia, Kuuselan Palvelutalon ja senioritalojen vuoksi. Ensi vuoden lopulla valmistuu taas uusi ikäihmisille tarkoitettu talo K-lähikaupan viereen, eli asiakkaita alueen apteekkiin luulisi riittävän. Esitystä, että voisiko Härmälässä toimia vaikka apteekin sivupiste, apteekkari Kati Pinomaa ei suoralta kädeltä tyrmää. Hän selvittää, että apteekkitoiminta on Lääkelaitoksen luvan varaista toimintaa ja hänen mukaansa aika monimutkainen prosessi. Hänen suunnitelmissaan sellaisen luvan hakeminen ei ainakaan vielä ole koska hän sanoo nyt keskittyvänsä Koivu Apteekin toiminnan käyntiin saamiseen.

RISTO HOLOPAINEN
Nurkkakunta 2/2004 9

Tuure Tannin omakotitalon pihassa ensimmäiseksi kiinnittävät huomion pilviin kurkottavat auringonkukat. Korkeutta ne ovat kasvaneet yli viisi metriä. Maaailmanennätykseen se ei kuulemma riitä, sillä Guinnessin ennätysten kirjassa löytyy yli seitsemän metriä korkea auringonkukka. Tanni kuiskaa salaisuutena kasvun ihmeestä: hän puhuu niille paskaa.

Tuure Tanni

MONEN LAJIN MESTARI

Seitsenvuotiaana Vesilahdelta Härmälään muuttanut Tuure Tanni on pysynyt uskollisena Härmälän asukkaana, vuodesta 1939 hän on asunut Härmälässä. Työnsäkin hän on tehnyt pääasiassa Härmälässä. Tanni on ammatiltaan puuseppä ja hänen yrityksensä valmistaa valumalleja. Esimerkiksi Härmälän kirkon oven vetimet ja Postipankin säästöpossut on valettu hänen tekemiensä mallien mukaan.

"Työ oli tarkkaa, malli piti olla osamilliseen piirustusten mukainen", Tanni kertoo. Mallin lakkaamiseen käytettiin nykyään terveydelle vaarallisiksi todettuja ja kiellettyjä lakkoja ja liottimia, jotka ovat herkistäneet käsien ihon. Yhdeksänkymmentäluvun alussa Tanni piti jäädä sairaseläkkeelle.

"Omakotitalon alakerrassa on vieläkin toimintakuntoinen puuseppänpöytä, mutta nyt siellä ei tehdä enää mitään," Tanni sanoo.

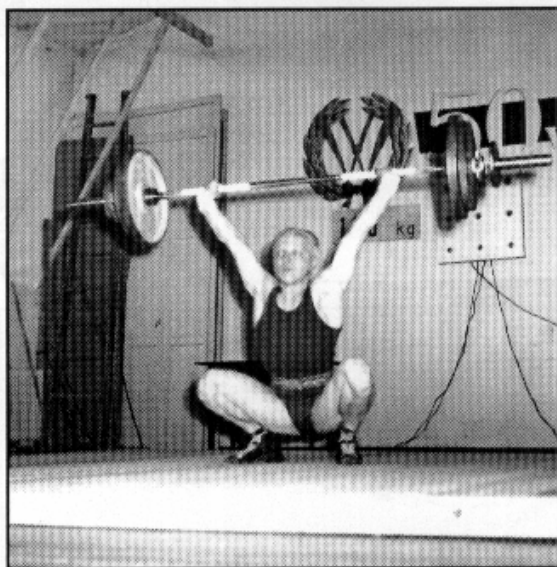
Painonnostaja

Tuure Tanni on onnistunut niin työssään kuin harrastuksissaankin. Vuonna 1947 eli 15 -vuotiaana hän aloitti painojen nostelun 56 kilon sarjassa. Uralle kertyi tapahtumia kuudelle vuosikymmenelle.

Lehtileike vuodelta 1950 kertoo: "Tuure Tanni on 18-vuotiaana jo kivunnut 'puintinkolijajemme' eturiviin. Painonnostaja-

Tuure Tannin pyytty- ja mitallikokoelmat koostuvat monen lajin voitoista. Yllä.

Tuure Tannin tavaramerkki oli enempi tekniikka kuin lihasvoima, kyykkyyntä piti mennä alas saakka.

jamme oli lähetetty matkaan (Wieniin) hienoisin epäilyksin, jotka kuitenkin osoittautuivat turhiksi. Tuure Tanni näet korjasi voiton sarjassa alle 60 kg hyvällä tuloksella 280 kg, johon päästäkseen hän "sivutyönä" paransi tempauksen Suomen ennätystäkin tuloksella 92,5kg."

Vuonna 1954, kun Tanni oli voittanut EM pronssia, Pohjoismaiden mestaruuden ja Suomen mestaruuden, hän päätti lopettaa kilpailemisen. Palkinnot kannettiin pois näkyvistä, puruvintille, niin kuin hän sanoo ja hän keskittyi oman yrityksen perustamiseen.

Veri veti kuitenkin takaisin. Treenaus alkoi uudelleen keväällä 58. Hän rakensi läheiselle kalliolle lavan, vei sinne painot ja kävi joka päivä treenaamassa. Syksyllä 58 hän osallistui jo EM ja MM kisoihin ja 1959 hän oli taas Pohjoismaiden mestari.

Tanni seurasi Tampereen Kilpa-Veljet, oli myös voimisteluseura ja painonnostajat

olivat siihen aikaan hyviä voimistelijoita.

Suorituskyky on säilynyt, sillä kun 73-vuotias Tuure Tanni näyttää havainnollisesti miten kyykkyyntä pitää mennä aivan alas saakka ja vielä vähän hypellä kyykkysä niin monelta nuoremmalta se jää tekevämmä. Hän korostaakin että silloiseen harjoitteluun kuului liikkeiden perinpohjainen ja täydellinen suoritus. Tanni tavaramerkki olikin enempi tekniikka kuin lihasvoima.

Viimeinen painonnoston mitali, pronssinen, tuli vuonna 1992 Oxfordissa järjestetyissä veteraanien EM ja MM-kisoissa.

"Muistot urheilu-uralta ovat niin hyviä, että uusiksi ottaisiin", sanoo Tanni.

Koirakouluttaja

Kaikista muista harrastuksista ja kavereista huolimatta uskollisimmat kaverit ovat löytäneet rottweilereista. Rottweilereita Tuure Tannilla oli kolme, vuodesta 1975 vuoteen 1990.

Ensimmäinen koira oli Tannin kanssa päivät pitkät puusepän verstaalla, hengitti siellä pölyjä ja myrkyllisiä höyryjä ja sai keuhkosityövän. Se oli niin uskollinen, että saattoi istua portilla päiväkausia odottamassa isäntäänsä, makupalloilla houkuttelemalla se saatiin yöksi sisään. Vahtikoiraaksi siitä ei kuitenkaan ollut, vaikka Tanni sitä kouluttaa koettikin. Se oli liian kiltti.

Perusopin Tanni sai palveluskoiraharrastajien harjoituksissa ja koulutti sen jälkeen kaikki koiransa itse. Kahdeksankymmentäluvulla hän oli palveluskoiraharrastajien kouluttaja. Tanni korostaa, että kaikki koirat ovat yksilöitä, joita on myös siten kohdeltava.

Viimeisen koiran, Mersun, kanssa Tanni ehti käydä kilpailuissa Ruotsia ja Norjaa myöten. Mersu oli tottelevaisuusvalio, käyttövalio ja kaksinkertainen pelastuskoirien Suomen mestari. Kansainvälisiä tottelevaisuuskisoja Mersu voitti useaan kertaan, myös Kennelpiirin mestaruuksia ehti kertyä useita. Se kilpaili seitsemässä eri lajissa ja Tanni ihmettelee vieläkin miten viisas Mersu oli.

Mersusta jäi liikuttava muisto, se jouduttiin lopettamaan luusyövän vuoksi. Koiralla oli kipuja ja yöllä se nuoli aina isäntänsä hereille kuin apua pyytäen.

RISTO HOLOPAINEN

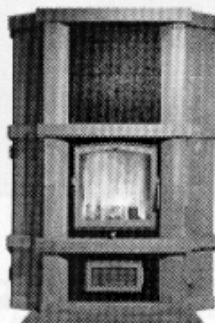
Tuure Tannin saavutuksia

Suomen Painonnostoliiton 50-vuotishistoriikissa Tuure Tannista kirjoitetaan mm.:

"Vetovahva tamperelainen, tekniikkataituri, armoitettu kyykkytempaaja; tyyllitaju oli Tannilla tarkka, rytmitaju luontainen, harjoitusinto kiitettävä. Ja niin kuin todistavat kuvat ja aikalaiset: Hymyssä suin mies melkein aina..."

Kahdet MM/EM-kisat
EM-kisojen kolmas 1953
Kaksi Pohjoismaiden mestaruutta
1954 ja 1959
Maaotteluita 1.
Kolme Suomen mestaruutta 1952,
1953, 1954 (67,5 kg).
Kahdeksan TUL:n mestaruutta.

NUNNAUUNIMYYMÄLÄ

Partolan kauppajätti
Kenkätie 2
33950 Pirkkala
puh. 03 2223806
fax. 03 2223805
Juha Kurri Oy
Tilaa mitoituskäynti

0,6 ltr
3,80 €

6,00 € litran tuoppi

Joka päivä klo 10.00-18.00

Pyttipannua, hampurilaisia, makkaraperunoita.

Karaoke perjantai-lauantai.

400 uusinta dvd levyä

Tule katsomaan, paikka on Härmälän paras !!!!

A-oikeudet ja paukkuja riittää jokaisen makuun.

Avataan aamu kymmeneltä ja suljetaan viimeistään kahdelta yöllä.

Kahvila Jousi

Nuolialantien ja Matikadun kulmassa yli 50 vuotta.

**Asioi
milloin tahdot -
Sinulle
on aina aikaa!**

PALVELEMME:
ma-pe 7-21, la 7-18
su 12-21

K MARKET

HÄRMÄLÄ

Nuolialantie 40, 33900 TAMPERE
p. 03-265 4700

www.k-market.com

Kuluttajamessujen lippulaiva on Kädentaidot -messut. Kädentaito-messuilla vierailee vuosittain noin 33 000 kävijää kolmen päivän aikana, kertoo Kuluttajamessujen tuoteryhmäpäällikkö Sirpa Virtanen.

MONENLAISTA MESSUA PIRKKAHALLISSA

Pirkkahallin länsipäässä toimistoaan pitävä Tampereen Messut on Suomen merkittävämpiin kuuluva messujärjestäjä, se on järjestänyt erilaisia messuja jo yli 30 vuotta. Vuosittain Tampereen Messut järjestää Pirkkahallissa 14 – 15 messutapahtumaa, joista osa on ammatti- ja osa kuluttajamessuja.

Tampereen Messut on osakeyhtiö, jonka pääomistajia ovat Pirkanmaan Yrittäjät ja Tampereen Kauppakamari. Nämä omistavat hiukan yli 50 prosenttia osakekannasta. Tampereen kaupunki on nimellisesti mukana runsaan prosentin osuudella. Tampereen Messujen liikevaihto vaihtelee vuosittain järjestettävien tapahtumien määrästä riippuen kolmen, neljän miljoonan euron välillä.

Vakinaisessa työsuhteessa on 18 henkilöä, joista suurin osa on myynti- ja markkinointiin liittyvissä tehtävissä. Messujen aikana työntekijöitä on huomattavasti enemmän. Tampereen Messut vuokraa

Pirkkahallia Tampereen kaupungin liikuntatoimelta.

Myyntiä ja markkinointia

Kuluttajamessujen tuoteryhmäpäällikön Sirpa Virtasen tiimiin kuuluu kuusi henkilöä. Kuluttajamessujen lippulaiva on Suomen Kädentaidot -messut. Kädentaito-messuilla vierailee vuosittain noin 33 000 kävijää kolmen päivän aikana ja näyttelyosastoja on yli 450.

Kysymykseen siitä miten näin iso projekti laitetaan liikkeelle Sirpa Virtanen nauraa, että messutapahtumaa ei järjestetä kuin jotain oman kodin projektia käsi poskella, vaan hyvin ammattimaisesti projektisuunnitelman mukaan. Esimerkiksi marraskuussa järjestettävää Asta -messuja aletaan järjestää aina vuotta aikaisemmin eli heti edellisten päätyttyä. Keskustelut käynnistyvät näytteliasettajien kanssa jo edellisten messujen aikana. Seuraavaksi valmistuu myyntiesite, jota aletaan postittaa asiakasrekisterin mukaisesti ja homma jatkuu aikatalutetusti koko vuoden.

Jo yhden hallin lattiapinta-alan myyminen eri näytteliasettajille vaatii Sirpa Virtasen mukaan usean kuukauden työn. Tampereen Messut hoitaa myynnin, mainon-

nan ja markkinoinnin. Näytteilleasettajat odottavat ja edellyttävät, että he hankkivat messuille asiakaskunnan.

Lisäksi he koordinoivat toiminnot niin että kaikki toimii.

Alihankkijat astuvat kuvaan kun aletaan suunnitella ja rakentaa messuosastoja. Osastoille vedetään sähköt, usein vedet ja viemäröinnit, puhelin-, faksi- ja datayhteydet, tulostuspalvelut, liikekilvet, tarrat, lisäksi tulevat viherkasvit, matot, siivous ja monta muuta pienempää huolehdittavaa.

Tampereen Messut on messutapahtumien järjestäjä, joka vastaa myös tapahtujan turvajärjestelyistä, hankkii ovi- ja järjestysmiehet, hoitaa lipunmyynnin ja pysäköintivalvonnan. Näissä tehtävissä urheiluseuroilla on ratkaiseva osuus. Pysäköintipaikana toimiva vanha Härmälän lentokenttä käy suurten tapahtumien aikana ahtaaksi. Sirpa Virtanen kertoo että esimerkiksi keväällä Puutarhamessujen aikana otettiin käyttöön pysäköintimaksu, jolla pyrittiin ohjaamaan ihmisiä julkisten liikennevälineiden käyttöön. Bussilla Pirkkahalliin pääsee aivan sisäänkäynnin eteen.

Ammattimessut kasvussa

Vaikka kuluttajamessujen kävijämäärät ovat

nousussa niin myös ammattimessujen määrä on kasvussa. Ensi vuonna Pirkkahallissa järjestetään kolme uutta ammattimessuta-
pahtumaa, jotka aiemmin on järjestetty Helsingissä. Uusista mes-
suista mm. Elintarvikemessut ja FinnClean, siivousalan messut
järjestetään ensi vuonna Tampereella.

Ammattimessujen markkinointi suunnataa suoraan yrittäjille
eikä niitä mainosteta päivälehdissä. Ammattimessuilla näytteil-
leasettajat myyvät suoraan yrityksille.

Erityisjärjestelyjäkin tarvitaan, sillä esimerkiksi kolmepäiväi-
sien Karjatilamessujen aikana C-halli on eläinnäyttelytilana ja
muutetaan lähes navetaksi. Hallissa on päivittäin noin 150 eläin-
tä. A-hallissa ovat esillä karjalouden koneet ja laitteet.

Karjatilamessuihin viitaten tuoteryhmäpäällikkö Sirpa Virta-
nen sanookin, että hänen työnsä suola ja sisältö tulevat siitä kun
pääsee tutustumaan niin moneen toimialaan ja kiinnostaviin asi-
oihin ja ihmisiin.

RISTO HOLOPAINEN

PIRKKAHALLI KAIKKIEN KÄYTÖSSÄ

Tampereen messukeskus Pirkkahalli valmistui vuonna
1985 yleisurheilun, jalkapalloilun ja muiden urheilu-
tapahtumien areenaksi. Pirkkahallissa voidaan järjes-
tää urheilu- ja messutapahtumien lisäksi erilaisia juhlia, ko-
kouksia, konsertteja ja näyttelyitä. Urheilutapahtumien aika-
na katsomoihin mahtuu 1 500+400 henkeä. Tilojen vuok-
rauksesta vastaa Tampereen kaupungin liikuntatoimi.

Pirkkahalli koostuu kolmesta toisiinsa yhteydessä ole-
vasta hallista. Isoimmassa A-hallissa on kuusi 300 metrin
juoksurataa, joiden keskellä jalkapallon harjoituskenttä.
Vuonna 1998 rakennettu maapohjainen C-halli on maamme
suurin puurakenteinen liikuntahalli, jossa on täysimittainen
jalkapallon harjoituskenttä.

Urheilulaitoksen hoitaja Timo Silvasti kertoo, että Pirk-
kahallissa on kahdeksan henkilöä urheilulaitoksen hoitajan
nimikkeellä, kolme siistijää sekä aina muutamia väliaikai-
sesti työllistettyjä. Vuosi on jaettu messukauteen ja urhei-
lukauteen. Messukausi alkaa vaihtelevasti keväällä maalisi-
huhtikuussa ja päättyy marraskuun aikana. Urheilukautena
esimerkiksi yleisurheilua voi tulla harrastamaan kuka ta-
hansa ja aivan ilmaiseksi. Silvastin mukaan tilaa hallissa
riittää vaikka jonkun yleisurheiluseuran harjoitukset olisi-
vat menossa samaan aikaan. Palloiluvuorot täytyy varata
ja niistä menee pieni maksu. Varsinkin viikonloppuvuorot
ja arkena kello 17.00 jälkeiset vuorot ovat hyvin kysytyi-
jä. Tämän vuoden tammikuun aikana esimerkiksi jalkapal-
loa kävi pelaamassa yli 14 000 henkeä, yleisurheilua har-
rasti neljä ja puolituhatta henkeä. Pelkästään Nokia herätys-
-tapahtuma keräsi yli 12 000 henkeä Yleisö, järjestäjät, he-
rätys-tapahtuma ja urheilijat mukaan lukien Pirkkahallin kä-
vijämäärä tammikuussa oli lähes 60 000 henkeä. Ei siis
mikään turha laitos. Hiljaisemmat hetket kesällä käytetään
paikkojen kohentamiseen ja pikkuremontteihin.

ASTA

12.-14.11.2004

Tampereen messukeskus Pirkkahallissa

Avain rakentamisen ja asumisen ratkaisuihin.

Asta-messut avaa oven rakentamisen, remontoim-
nin ja sisustuksen aina ajankohtaiseen maailmaan.
Suunnittelun ja rakentamisen ammattilaiset
sekä kaikenkokoiset perheet hakevat Astasta
tietoa uusista tuotteista, palveluista ja näiden
tarjoajista.

- Talopaketit ja valmistalot
- Rakennusmateriaalit ja -tarvikkeet
- Talotekniikka LVIST
- Energiaratkaisut
- Ovet ja ikkunat
- Lattiat- ja muut pinta-
materiaalit
- Keittiöt, kylpyhuoneet,
saunat
- Työkalut ja laitteet
- Kodinkoneet
- Kunnat ja tonttitarjonta
- Asuntokauppa ja
kiinteistövälitys
- Neuvontapalvelut
- Työnäytökset ja tietoisikut

Tervetuloa!

Asta-messut avoinna:
12.-14.11.2004
pe-su klo 10-17

Sisäänpääsy:
Aikuiset 10 eur
Lapset 7-15v 5 eur
Perhelippu 23 eur
(2 aik. ja enint. 4 lasta)

Lisätiedot:

 Tampereen Messut
Tampere Trade Fair

Puh. (03) 251 6111
info@tampereenmessut.fi
www.asta.fi

Saman viikonlopun aikana myös Lapsiperhe- ja Keräily-messut.

HÄRMÄLÄÄN RAKENNETAAN

Tampereen Kuusikartano nousee jo aikaa sitten palaneen Kulttuuritalon paikalle, K-lähikaupan viereen. Kuusikerroksiseen osaketaloon tulee 27 asuntoa. Asuntojen koot ovat 52 neliöstä 78 neliöön. Talo valmistuu vuoden 2005 lopulla.

VVO:n asuntomyyjä Mikko Purola kertoo, että häneltä on jo pari vuotta kyselytalon valmistumisesta ja nyt on jo 12 asuntoa varattu vaikka varsinainen markkinointi on vasta alkanut. Hän kertoo monen ikääntyvän härmäläläisen haluavan muuttaa omakotitalosta helpompaan asumismuotoon, mutta asua silti Härmälässä.

Kuusikartanon asuntoihin tulee varustus, joka helpottaa ikääntyvien ihmisten asumista. Esimerkiksi saunan ja keittiökalusteiden mitoituksessa on ikääntyminen otettu huomioon rakentamalla saunaan turvakaiteita ja alentamalla keittiökalusteiden korkeutta. Siivouspistorasiat on nostettu ylemmäksi ja liedet varustettu aikaturvakytkimellä. Varustukseen kuuluvat mm. lasitetut parvekkeet, parketilattiat ja astianpesukone vakiona.

Kuusikartanon alaovi pidetään aina lukossa ja varustetaan ovipuhelimella, porraskäytävän valaistus toimii liiketunnistimella ja hissien edessä palaa aina valo. Kerhotilojen yhteydessä on WC-tila jossa on myös suihku. Kerhuhuonetiloja voidaan käyttää myös vieraiden yöpymistilana.

Aivan Kuusikartanon tuntumassa sijaitseva Kuuselan palvelutalo kaikkine palveluineen helpottaa omalta osaltaan ikäihmisten kotona asumista.

RISTO HOLOPAINEN

Pyhäjärven Eteläranta

Koti rantamaisemista

Tampere, Pyhäjärven Eteläranta
Härmälänsaarenkatu 4

VVO Rakennuttaja Oy toteuttaa vehreälle paikalle Pyhäjärven Etelärantaan 6 kerroksisen vapaarahoitteisen 27-asuntoa käsittävän yhtiön. Matkaa rantaan tulee vain n. 200 metriä.

Kauniit maisemat ja veden läheisyys tarjoavat hienot virkistymismahdollisuudet kotioveltaisi. Matkaa keskustaankin tulee vain n. 5km.

Asuntojen pintamateriaalit ovat nykyaikaisia ja huolella valittuja. Kaikissa asunnoissa on parketit ja laatoitetut pesutilat sekä suuret lasitetut parvekkeet.

Kaikissa asunnoissa on astianpesukoneet ja keraamiset liedet.

Arvioitu valmistuminen 08/2005

As Oy Tampereen Koivusaari

huoneistotyypit	m ²	mh alk €	vh alk €
2h+kk+s	40,5 m2	32 193	91 125
2h+kk+s	44 m2	34 667	95 885
3h+kk+s	71 m2	57 930	144 550
4h+kk+s	87 m2	81 093	182 700

Suunnittelijan näkemys

TUPLATURVA varmistaa riskittömyyden. Rakennuttajan mukanaolo asunnon toteutuksessa ja vakavaraisen VVO-konsernin takaus antavat kaksinkertaisen turvan asuntokaupalle.

Kysy lisää asuntomyynnistämme!

Mikko Purola /VVO Rakennuttaja Oy
Kyllikinkatu 15 B, 33500 Tampere
p. 020 508 4455 tai 0400 831 695
mikko.purola@vvo.fi
fax. 020 508 4453

www.vvo.fi

 VVO Rakennuttaja Oy

TERVETULOA KUUSELAAN

Kuuselan palvelukoti, Nuolialantie 46

- Saunaosastot ja lämminvesiallas, vesivoimistelua
- Kädentaitotilat mm. matto- ja kangaspuut, savi- ja posliiniuuni p. (03)2852 214
- Päivätoimintaa mm. tuolijumppaa, yhteislaulua, kerhoja p. (03)2852 235
- Aktiivi Fysioterapia Oy p. (03)2660 979
- Kasvo- ja jalkahoitola Pikku-Eva p. (03)2852 213
- Parturi- Kampaaja T:mi Erja Pekola-Ahonen p. (03)2852 212

RAVINTOLA KUUSENOKSA PALVELEE ARJESTA JUHLAAN

Viihtyisä ravintola tarjoaa päivittäin maukkaat lounaskokonaisuudet sekä monipuoliset kahviotuotteet A-oikeuksin. **Pitopalvelu** toteuttaa toivomuksien mukaiset juhlat ja tilaisuudet kotitekoisin tarjottavin haluamassanne paikassa. Lisätietoja p. (03)2852 205

Lähiateriapalvelu kuljettaa lämpimän aterian kotiin ja työpöydän ääreen p. (03)2852 238

Palvelemme joka päivä klo 8.00-18.00

Aamupala klo 8.00-9.00, Lounas klo 11.00-14.00

Tampereen
Vanhuspalveluyhdistys

www.tampereenvanhuspalveluyhdistys.fi

Lounaspassilla,
joka 10. ateria ilmaiseksi!

KOTI- JA SIIVOUSPALVELUA

Kuuselan Kotipalvelut tarjoaa luotettavaa ja ammattitaitoista apua kotiin.

Autamme mm.

- henkilökohtaisessa avustamisessa
- lääkejaossa ja annossa
- ruoanlaitossa ja leipomisessa
- kaupassa - ja asioilla käynnissä
- pyykki- ja vaatehuollossa
- kodin siivoamisessa
- terveystarkastuksissa ja terveydestä huolehtimisessa

Kotitalousvähennys tekee palveluista edullisia. Verosta saa vähentää 60% työkulujen kustannuksista, enimmäismäärä 1150 euroa, omavastuu on 100 euroa.

Ota yhteyttä ja pyydä maksuton kotikäynti, niin kerromme lisää palveluistamme. Hinnat alkaen 25 euroa tunti.

**Tiedustelut Kotipalvelun vastaava
Aada Paloneva p. (03)2852 248**

www.tampereenpicea.fi

Tampereen
Picea Oy

Meillä on pysyvästi edulliset hinnat
- ei päivän tarjouksia!

S MARKET

Pirkkala, Kenkätie 2, p. 357 6300, www.s-kanava.net/pirkanmaa

**Bonusta
jopa 5%**

Brasilialainen
NAUDAN ULKOFIL
- palana / kg

14,90

Juhamokka
KAHVI
500 g (3,98/kg)

1,99

Forssan
SALAAIT
- peruna-, punajuuri- ja italian
400 g (3,75/kg)

1,50

Hartwallin **KARJALA**
III-OLUT 12-pack
0,33 l, sis. pantit (1,96/l)

8,95

- Linkosuon
**PAISTOPISTEESTÄ
UUNITUORETTA**
- **LIPPUPISTE**

Palvelemme ark 7-21 ja la 7-18

ja 7.11. alkaen myös sunnuntaisin klo 12-21 (ei 14.11.)

Avoinna: ti - to 16 - 01
pe - la 12 - 03
su 12 - 22

karaoke pe - la

Asiakkaille ilmainen biljardi,
maukkaat pizzat.
Players Housen asiakaskunta on laaja
sovit varmasti sekaan,
myös kaikenlaiset juhlat järjestyvät
Nuolialant. 48, Härmälä
puh. 265 1201

**Asuntokaupassa
kokemus tuo varmuutta.**

Suunnitellaan yhdessä,
miten sinun kannattaa asuntosi
myynti järjestää.
Soita tai täytä yhteydenottoopyyntö
osoitteessa www.opkk.fi

opkk.fi

OP-KIINTEISTÖKESKUS

Pirkan OP-Kiinteistökeskus Oy LKY
Hämeenkatu 12, 33100 Tampere, puhelin (03) 256 6800
Härkkitie 14, 37100 Nokia, puhelin (03) 256 6880

Välityspalkkio 4,88 % (4 % + alv 22 %) tai sopimuksen mukaan